

**Socialförvaltningen
Arbetsplats Hammarö**

**- Inför lokal överenskommelse mellan kommunen och
Arbetsförmedlingen rörande insatser för att motverka
ungdomsarbetslöshet -**

Bilaga 2 c

Kartläggning av befintlig verksamhet i Hammarö kommun

---

1 Uppdrag och syfte

Precis som det är betydelsefullt med en gemensam bild och analys av målgruppen är det viktigt att inventera befintlig verksamhet; vad som redan görs inom kommunen, av Arbetsförmedlingen och av andra aktörer som har verksamhet för målgruppen.

Inventeringen bör omfatta exempelvis preventiva insatser i skolan för att förebygga skolavhopp, eventuella sommarjobbssatsningar, relevant verksamhet inom vuxen och yrkesutbildning med inriktning på bristyrken och i vad mån näringslivet, arbetsintegrerande företag och kompletterande aktörer inom ramen för arbetsmarknadspolitiken bedriver verksamhet för målgruppen.

Redovisningen innehåller en beskrivning av:

1. Finns det ett arbete som tar sikte på kompetensförsörjningsbehoven (i kommunen och andra arbetsgivare)?
2. Finns det tillgång till relevant vuxenutbildning?
3. Finns det parallella verksamheter?
4. Är det verksamheter som saknas?
5. Sker verksamheter i privat, ideell eller offentlig regi?

Kartläggningen är en beskrivning av ett utgångsläge som kan användas i egna uppföljningsarbetet framöver.

2 Beskrivning av nuläge

Nedan följer en redovisning av befintliga verksamheter i Hammarö kommun. Anledningen till den valda ordningen som verksamheterna befinner sig i är på grund av samarbetet mellan Karlstads- och Grums kommun. Alla de verksamheter som kommunerna har gemensamt kommer först.

2.1 Inventering befintlig verksamhet

2.1.1 Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen Karlstad, Grums och Hammarö är en gemensam arbetsförmedlingsenhet med ett Arbetsförmedlingskontor i varje kommun.

Antal arbetsförmedlare på respektive kontor är:

Karlstad: 88

Grums: 6

Hammarö: 6

Arbetsförmedlingen ska verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att:

- effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft
- prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden
- bidra till att stadigvarande öka sysselsättningen på lång sikt.

Insatser och program

Arbetsförmedlingen erbjuder ungdomar särskilda insatser och program för att underlätta deras etablering på arbetsmarknaden. Vilka insatser eller program som kan bli aktuella beror på vilket behov den unga har av att rustas inför arbetsmarknaden.

Här nedan kommer exempel på vilka insatser som kan ges till den unge utefter behov.

Sökande i program med aktivitetsstöd

Förberedande utbildning och Arbetsmarknadsutbildning

- Förberedande utbildning. I syfte till att underlätta den arbetssökandes val av arbete ska de förberedande eller orienterande utbildningar, som kan vara upphandlade eller om särskilda villkor är uppfyllda ges inom det reguljära utbildningsväsendet, vara av vägledande, rehabiliterande eller orienterande karaktär. Folkhögskolesatsningen är ett exempel på en förberedande utbildning. Utbildningsinsatsen riktas till målgruppen arbetssökande mellan 16-24 år samt för arbetssökande som fyllt 25 år

inom jobb- och utvecklingsgarantin. För båda målgrupperna gäller att deltagare saknar slutbetyg från grundskolan och/eller gymnasiet.

- Arbetsmarknadsutbildning. Yrkesinriktad utbildning som Arbetsförmedlingen upphandlar av olika utbildningsanordnare.

Arbetspraktik

- Arbetspraktik. Yrkesutövning under handledning som utförs på en arbetsplats med ändamål på yrkesorientering, yrkespraktik eller arbetslivserfarenhet. Praktiken får pågå i högst tre månader hos samme arbetsgivare och får anvisas från den dag personen fyller 20 år. Unga funktionshindrade och den som uppbär inkomstrelaterad ersättning från arbetslöshetskassa kan få arbetspraktik innan de fyllt 20 år.

Stöd till start av näringsverksamhet

- Stöd till start av näringsverksamhet. Program med aktivitetsstöd vid start av näringsverksamhet som kan lämnas under sex månader för den som är aktuell att starta näringsverksamhet.

Jobbgaranti för ungdomar

- Aktivitet för ungdomar som fyllt 16 men inte 25 år och under en period om tre sammanhängande månader varit arbetslös och anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.

Förberedande insatser

- Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling. I syfte att underlätta den arbetssökandes val av arbete ska de individuellt utformade aktiviteterna vara av vägledande, rehabiliterande eller orienterande karaktär och ska särskilt användas för den som behöver förbereda sig för ett annat arbetsmarknadspolitiskt program eller ett arbete.

Jobb- och utvecklingsgarantin

- Jobb- och utvecklingsgaranti. Individuellt utformad åtgärd i anslutning till att den sökande blir utförsäkrad och ungdomar som varit inskrivna i Jobbgaranti för ungdomar under 15 månader.

Anställningsstöd

- Vid anställning av personer som har svårigheter att få ett reguljärt arbete, får arbetsgivaren ekonomiskt stöd i form av skattekreditering, Anställningsstöd, under en begränsad period.
- Särskilt anställningsstöd. Anställningsstöd som lämnas till arbetsgivare vid anställning av personer som har fyllt 20 år och där personen har avslutat minst fas 1 inom Jobb- och utvecklingsgarantin. Anställda med Särskilt anställningsstöd omfattas inte av lagen om anställningsskydd (LAS).

- Förstärkt särskilt anställningsstöd. Särskilt anställningsstöd med förstärkt handledningsstöd som lämnas till arbetsgivare vid anställning av personer som har fyllt 20 år och där personen deltar i sysselsättningsfasen inom Jobb- och utvecklingsgarantin.
- Instegsjobb. Anställning med särskilt anställningsstöd, som ska kombineras med studier inom ramen för svenskundervisning för invandrare (SFI), där målgruppen är nyanlända invandrare som beviljats uppehållstillstånd under de senaste 18 månaderna och som är arbetslösa och anmälda hos den offentliga arbetsförmedlingen. Anställda med särskilt anställningsstöd i form av Instegsjobb omfattas inte av lagen om anställningsskydd (LAS).

Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

- Lönebidrag omförhandlas varje år och kan lämnas i högst fyra år. Anställningen kan vara inom den privata eller offentliga sektorn.
- Offentligt skyddat arbete, OSA. Anställning hos offentliga arbetsgivare i rehabiliterande syfte där målgruppen utgörs av arbetslösa med socialmedicinsk funktionsnedsättning, personer med långvarig psykisk sjukdom samt arbetslösa som omfattas av LSS (lagen om stöd och service). Under tiden betalas lön till den anställde.
- Utvecklingsanställning. Anställning i form av arbete i kombination med andra insatser som möjliggör utveckling av arbetsförmågan, där målgruppen är personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och som står långt från arbetsmarknaden. Anställningen varar längst tolv månader.
- Trygghetsanställning. Anställning, som ett alternativ till skyddat arbete hos Samhall, där målgruppen är personer som har omfattande funktionsnedsättning, stora begränsningar i arbetsförmåga och därmed stora svårigheter att få anställning med annat stöd eller annan insats. Trygghetsanställning kan komma till stånd hos alla kategorier av arbetsgivare, utom Samhall.
- Utvecklingsanställning Samhall. Utvecklingsanställning inom kulturarvsområdet, anställning hos Samhall. Se beskrivning Kulturarvslyftet.

Nystartsjobb

- Nystartsjobb. Anställning, för personer som stått utanför arbetslivet länge samt för nyanlända invandrare, där arbetsgivare som bedriver affärsverksamhet får ekonomisk ersättning motsvarande arbetsgivaravgiften.
- Särskilt nystartsjobb. En särskild form av Nystartsjobb där målgruppen är långtidssjukskrivna och personer med sjuk- eller aktivitetsersättning.

Yrkesintroduktion

- Yrkesintroduktion. En yrkesintroduktionsanställning ger ungdomar mellan 15 och 24 år möjlighet att lära sig ett yrke och få hjälp av en handledare samtidigt som de har ett jobb med lön. Minst 15 procent av tiden ska bestå av utbildning eller handledning. För den delen betalar arbetsgivaren ingen lön. För att kunna få en yrkesintroduktionsanställning ska ungdomarna ha varit arbetslösa i minst tre månader eller sakna yrkeserfarenhet för det aktuella jobbet. Arbetsgivaren får ekonomiskt stöd när de erbjuder ungdomar yrkesintroduktionsanställning. För att arbetsgivaren ska kunna få stödet måste det finnas ett centralt kollektivavtal för yrkesintroduktion, eller ett hängavtal till ett centralt kollektivavtal, i den aktuella branschen.

Övrigt

Stöd och matchning

- Stöd och matchning är en tjänst för den som behöver intensivt och individuellt anpassat stöd i jobbsökande. Tjänsten ges av privata aktörer som har avtal med Arbetsförmedlingen. Här får man handfast hjälp på vägen till ett arbete och stödet anpassas till behov. Stödet kan vara både verktyg i jobbsökande och hjälp att knyta kontakter med arbetsgivare.

Introduktion till arbete

- Målgruppen för tjänsten är arbetssökande, som anses vara i behov av förberedande aktiviteter och insatser innan de kan tillgodogöra sig några av Arbetsförmedlingens övriga insatser och program. De aktiviteter och insatser som ingår i tjänsten Introduktion till arbete ska ha fokus på att stimulera arbetsförmågan och ha en tydlig koppling till arbete.

Ung framtid (projekt)

- EU-kommissionen har tilldelat medel till särskilt riktade insatser för att minska ungdomsarbetslösheten i hela Europa, det så kallade *Sysselsättningsinitiativet för unga*. Medlen ska finansiera aktiviteter såsom bland annat praktik och lärlingsinsatser. Det innebär ett tydligt arbetsgivarfokus och ett intensifierat matchningsarbete. Projektet ska utgöra en förstärkning för utveckling av medlemsländernas så kallade ungdomsgarantier i regionerna; Mellersta Norrland, Norra Mellansverige, och Sydsverige där arbetslösheten är cirka 25 procent. Målgrupp: 16-24 år

Specialister och specialfunktioner

På Arbetsförmedlingen finns specialister inom arbetslivsinriktad rehabilitering såsom arbetsterapeuter, psykologer, socialkonsulenter, audionom/specialpedagog med inriktning hörsel, synspecialist och dövkonsulent. De arbetar med arbetssökande, anställda och arbetsgivare på uppdrag av en arbetsförmedlare.

SIUS-Särskilt introduktions- och uppföljningsstöd, är ett individuellt stöd till arbetssökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Stödet ges inför en anställning. Det särskilda stödet utförs av en SIUS-konsulent med kompetens i introduktionsmetodik och ges till arbetssökande som är i behov av ett individuellt stöd för att finna, få och behålla eller återgå i arbete.

Målet för SIUS-insatsen ska vara ett lönearbete på den reguljära marknaden.

Kommande insatser, 90-dagars garantin

- Genom införandet av insatserna utbildningskontrakt och traineejobb samt nya förutsättningar för samverkan med kommunerna, har ett första steg i riktningen mot en 90-dagarsgaranti tagits.

Arbetet med ungdomar på Arbetsförmedlingen på vår arbetsförmedlingsenhet

Dag 1-90

När en ungdom anmäler sig som arbetssökande erbjuder Arbetsförmedlingen olika seminarier/webbinarier i att skriva ansökningshandlingar, tips och råd i att söka arbete, anställningsintervju, hitta lediga arbeten att söka etc.

Arbetsförmedlingen erbjuder även yrkesvägledning samt information om att arbeta/studera utomlands. Arbetsförmedlingen erbjuder också in arbetsgivare och arbetssökande till så kallade rekryteringsträffar. Under de första 90 dagarna ligger tyngdpunkten på att den arbetssökande själv söker och finner arbete med den stöttning som beskrivits ovan.

Efter 90 dagar

På Arbetsförmedlingen på vår arbetsförmedlingsenhet arbetar sju arbetsförmedlare med Jobbgarantin för ungdomar. När den unge varit anmäld som arbetssökande under 90 dagar erbjuds plats i Jobbgarantin för ungdomar. Då öppnas också möjligheten till de flesta insatserna. Något som är vanligt förekommande i denna del är Stöd och Matchning, praktik och i förekommande fall Introduktion till arbete.

Efter 15 månader i Jobbgaranti för ungdomar

Den unge erbjuds plats i Jobb och Utvecklingsgarantin. Ny arbetsförmedlare träder in. Här är alla insatser öppna för målgruppen.

Arbetsförmedlingens särskilda uppdrag för unga med funktionsnedsättning

Verksamhet för unga med funktionshinder innebär att Arbetsförmedlingen samverkar med skolan för att genom vägledning och information underlätta övergång från skola till arbetsliv för den som har ett funktionshinder och har fyllt 16 år men inte 30 år.

Arbetsförmedlingen samverkar också med Försäkringskassan för att öka möjligheterna till egen försörjning genom förvärvsarbete för den som får aktivitetsersättning enligt Socialförsäkringsbalken.

Arbetet med det särskilda uppdraget och skolsamverkan på vår arbetsförmedlingsenhet

På Arbetsförmedlingen på deras arbetsförmedlingsenhet i är de i dag tre arbetsförmedlare och en SIUS konsulent som arbetar med det särskilda uppdraget. I Skolsamverkan är det en av oss tre arbetsförmedlare som arbetar i samarbete med skolan tillsammans med tre SIUS konsulenter.

I det särskilda uppdraget för unga med funktionsnedsättning finns ett särskilt AR-team (arbetspsykolog, socialkonsulent, arbetsterapeut) som är knutna till uppdraget.

I Karlstad har Arbetsförmedlingen tillsammans med Gymnasieskolan, Försäkringskassan och LSS samverkat för att ta fram dokument och rutiner för att skolsamverkan ska fungera så bra som möjligt. Det har varit en grupp med personal från resp. myndighet som utarbetat dokument (anmälan med samtycke, informationsmaterial från överlämnande skola och kartläggningsblankett) och en ledningsgrupp för hur arbetet skall bedrivas. Den sistnämnda gruppen träffas fortfarande två gånger/år och arbete med skolsamverkan är under fortsatt utveckling.

Så här jobbar Arbetsförmedlingen.

Gymnasieskolan informerar elever med funktionsnedsättning (som påverkar arbetsförmågan) om möjlighet till möte med Arbetsförmedlingen och/eller Försäkringskassan.

Vid intresse för möte skickas anmälningsblankett till Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan. Detta skickas under höstterminen/avgångsåret.

Skolan bedömer vilken myndigheter som är aktuell och avgör internt vem som håller i sammankallandet.

Arbetsförmedlingen kontaktar skolan för tidsbokning Kartläggningsmöte sker hösten åk 3 för elever med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Arbetsförmedlingen/Försäkringskassan kommer vid mötet tillsammans med elev och mentor ställa frågor för att få kunskap om eleven. Utredning av funktionsnedsättning, intyg om specifika kurser och praktiksammanställning ska bifogas vid detta möte.

Målsättningen är att andra mötet när inskrivning på Arbetsförmedlingen är aktuellt skall ske senast 30 mars avgångsåret (samordning sker här med Försäkringskassa för de elever som behöver söka aktivitetsersättning). I samband med detta möte görs en fortsatt planering utifrån elevens behov. De elever som är eller har varit ute i praktik och det har fungerat får möjlighet att få stöd av SIUS konsulent redan innan skolan slutar.

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och LSS deltar vid föräldramöten och informationer vid behov.

För de elever som är ute i skolpraktik så påbörjar SIUS konsulent uppföljning redan innan skolan är slut. Arbetsförmedlingen tar reda på om möjlighet till anställning. I de fall där det inte blir anställning så söker SIUS efter ny arbetsgivare med rekryteringsbehov.

De ungdomar där det är klart att ungdomen klarar ett arbete men behöver fördjupat stöd i att finna, få och behålla ett arbete kommer erbjudas fortsatt SIUS stöd efter avslutad utbildning. För de ungdomar där det är oklart vad de klarar, både i arbetstid och arbetsuppgifter så sker ett fortsatt samarbete med Försäkringskassan om den unge har sökt aktivitetsersättning och i annat fall med planering med sin arbetsförmedlare. I denna planering används de insatser och program som finns inom Arbetsförmedlingen. De ungdomar där Arbetsförmedlingen ser (sista året på gymnasiet) att steget till planering på Arbetsförmedlingen blir för stort får information om verksamheter som Horisont och Samspelets projekt Stegen. Studiebesök bokas och eleven själv avgör om de tror att dessa verksamheter kan vara ett bra första steg.

Samverkan lokalt med arbetsförmedlingen Hammarö

I Hammarö kommun har vi ett nära samarbete med den lokala arbetsförmedlingen. Vi har löpande dialog om vart ungdomar som är intresserade av kommunens verksamheter kan göra tillfällig praktik eller arbetsträning. Varannan vecka har representanter från kommunens arbetsmarknadsenhet, kommunens socialsekreterare och arbetsförmedlarna samverkan, där samtalar vi kring lämplig planering för individerna. Vi planerar även in eventuella trepartssamtal, kommer överens om vem som skall ta de olika kontakterna osv. Allt detta sker med den sökandes samförstånd.

2.1.2 Första linjen (Landstinget)

Första linjen riktar sig till barn och unga mellan 6 och 20 år och som har lindrig ohälsa. Första linjen erbjuder bland annat samtal, antingen individuellt eller tillsammans med föräldrar. De erbjuder också kartläggning tillsammans med individen, där de reder ut personens problem, ger en första bedömning av hur det ser ut i bland annat hemmet eller vad man har för umgänge.

2.1.3 Ungdomsmottagningen Mörmo gård (Landstinget)

På ungdomsmottagningen som drivs av Landstinget finns barnmorskor, kurator och allmänläkare. Ungdomar upp till och med 23 år är välkomna. Ungdomsmottagningen tar hand om frågor som rör till exempel oro, mobbing, kärlek, skola, kompisar, sex och samlevnad, familjen, preventivmedel, droger, alkohol och graviditet mm.

2.1.4 Värmlands framtid (Lokalt projekt)

Värmlands framtid är ett projekt som startade i juni 2015 och sträcker sig till december 2017. Projektet riktar sig till ungdomar med ofullständiga gymnasiebetyg i åldrarna 18 till 24 år. Deltagarna har möjligheten att tacka ja eller nej till att delta i projektet, detta för att öka deras känsla av delaktighet. Ungdomarna ska känna sig inkluderade i sina egna liv och målsättningar. Verksamheten erbjuder deltagande i gruppträffar tre gånger i veckan samt ett enskilt samtal en gång per vecka. Det finns ingen tidsgräns för hur länge en person kan delta, dock som längst tills de fyllt 25 år eller till projektets avslut. Projektorganisationen samarbetar med vuxenutbildningar och Arbetsförmedlingen.

2.1.5 Samspelet (samordningsförbundet)

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Värmlands läns landsting samt kommunerna Hammarö, Grums, Kristinehamn och Karlstad samverkar i Samspelet som är ett finansiellt samordningsförbund. I Samspelet drivs projekten Stegen och Porten.

Stegen vänder sig till personer i åldrarna 18-61 år med behov av samordnade insatser från två eller flera parter. För att få delta i stegens program krävs myndighetsbeslut. Syftet är att erbjuda deltagarna en tydlig och effektiv rehabiliteringsprocess. I Stegen finns möjlighet att få tillgång till: aktiviteter för att stärka självkänsla och självförtroende, måleri, mindfulness, meditation, samtalsstöd, hälso- och friskvårdsaktiviteter, jobbcoaching, utredningar (ex, neuropsykiatrisk utredning eller funktionsbedömning), arbetsprovning/träning och praktik.

From 2016-01-01 kommer Hammarö att få ta del av:

Porten som vänder sig till unga i åldrarna 18-29 år¹ med diagnostiserad funktionsnedsättning. Vägen in till Porten för en deltagare går antingen via en socialsekreterare, Försäkringskassan, Landstinget eller Arbetsförmedlingen. Porten fungerar som ett stöd för både deltagare och arbetsgivare på vägen ut till en hållbar arbetssituation. I så stor utsträckning som möjligt styr deltagarens intresse vilket arbete som erbjuds. Deltagaren får redskap för att handskas med livet så att hela vardagssituationen fungerar. Verksamheten är lokaliserad hos Arbetsförmedlingen som också är projektägare. Kommunen bidrar med personal i verksamheten.

2.1.6 Molkoms Folkhögskola

Molkoms folkhögskola finns i Molkom och Karlstad. Skolan har ett väl etablerat samarbete med olika aktörer på lokal, nationell och internationell nivå. De arbetar med kompetenshöjande insatser inom ramen för behörighetsgivande studier, yrkesförberedande studier samt yrkesutbildningar. Dessutom har de specifika uppdrag gällande bland annat filmproduktioner, kompetensmatchning och personalfrämjande insatser.

Folkhögskolan är en flexibel skolform som har förutsättningar att anpassa sig utifrån de samhällsbehov som finns såväl när det gäller att etablera verksamheter på specifika orter som att erbjuda specialanpassade utbildningar utifrån den enskilda individens behov och förutsättningar. Folkhögskolan också stor vana av att starta upp projekt och insatser med kort varsel.

2.1.7 Communicare (ideell förening)

Communicare är en ideell förening som arbetar för att unga människor ska göra det de vill. Föreningen jobbar med att stimulera entreprenörskap, handlingskraft, motivation och eget ansvar hos unga män och kvinnor. Föreningen hjälper unga att ta reda på vad de vill, sätta mål, ta fram sina resurser, bli mer handlingskraftiga och nå resultat. Communicare riktar sig till 16-35 åringar som letar efter en förändring i sin ”yrkesmässiga sfär”.

2.1.8 Sommarjobb för unga (arbetsmarknadsenheten)

Kommunen erbjuder alla ungdomar som är folkbokförda i kommunen sommarjobb (90 timmar/person). Ungdomar kan söka kommunens sommarjobb det året de fyller 16 år och det året som de skall fylla 17 år. Sommarjobben finns inom flera olika områden och under flera perioder under sommaren. Ungdomarna får lämna önskemål om period, samt arbetsuppgifter, och önskemålen tillgodoses i mån av plats. Arbetet ska betraktas som en blandning mellan praktik och sommarjobb, vilket innebär att den unge ”går bredvid” en handledare och inte får ersätta ordinarie personal. Feriearbetet är organiserat under arbetsmarknadsenheten. Sommarjobbet innehåller även informationsdagar där ungdomarna får information om framtidens arbetsmarknad, lära sig skriva ansökningshandlingar mm.

¹ Efter årsskiftet kommer även personer i åldrarna 30-61 år att ingå i målgruppen.

2.1.9 Skolornas elevhälsa samt studie och yrkesvägledning (Bildningsförvaltningen)

En god hälsa ger goda förutsättningar för lärande. I Hammarö kommun har vi en samlad elevhälsa med medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska kompetenser.

Varje skola har ett elevhälsoteam där rektor, specialpedagog, kurator och skolsköterska ingår. Våra centrala resurser i form av skolläkare, psykolog, matematik- och språkutvecklare används av elevhälsoteamen vid behov.

Elevhälsan bidrar till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. I lagen anges att elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I praktiken innebär det att elevhälsan i samverkan med skolledning och övriga personalgrupper på skolan arbetar för att alla elever ska må bra och ha en god arbetsmiljö. Samverkan skapar möjligheter till tidiga stödinsatser, så att alla elever kan utvecklas så långt som möjligt.

På Hammarö har vi två högstadieskolor. Båda skolorna delar på en Studie och yrkesvägledare som arbetar 50% på vardera skola. På en av våra högstadieskolor ingår även Studie och yrkesvägledare i elevhälsoteamet.

Elevhälsoteamet träffas en gång per vecka. De arbetar med både förebyggande arbete samt med uppföljning av aktiviteter kring eleverna.

I kommunen finns också något som kallas fältgrupp. Gruppen träffas 8-10 gånger per år och går igenom eventuella aktuella händelser i kommunen. Det kan t ex vara något ungdomsbrott, oro i något område eller oro i någon ungdomsgrupp. Gruppen kan vid behov sammankallas med kort varsel. Fältgruppen består av representanter som alla arbetar med ungdomar mer eller mindre. Under 2015 har fältgruppen bestått av representanter från Individ och familjeomsorgen, öppenvården, hvbhem, bildningsförvaltningen (rektor, kurator, specialpedagog från högstadiet), Fritidsgården, Hammaröbostäder, räddningstjänsten, polisen, samt kommunens drogsamordnare.

2.1.10 Det Kommunala Aktivitetsansvaret För Unga (KAA, arbetsmarknadsenheten)

Det kommunala aktivitetsansvaret är reglerat i lag och innebär att kommunen har ett ansvar för aktiviteter och administrativ uppföljning av de unga som avbryter sina gymnasiestudier i förtid, alternativt avslutar gymnasiestudierna utan fullständiga betyg. Ansvaret sträcker sig upp till att ungdomen fyller 20 år. Ansvaret för det kommunala aktivitetsansvaret ligger hos arbetsmarknadsenheten.

2.1.11 NotSchool (Gymnasieförvaltningen)

NotSchool är en verksamhet som vänder sig till de ungdomar som har svårt att vara i skolan. Det kan vara p.g.a. psykisk ohälsa som till exempel panikångestattacker, social fobi, eller svårigheter kopplade till autism, det kan vara smärtproblematik som gör att man inte orkar med en vanlig skolgång. Hos NotSchool kan ungdomar gå redan från högstadieåldern till i normalfallet 20 års ålder. De kan ibland få förlängningar beviljade som gör att en del elever fortsätter till dem är 21 år. Hos NotSchool får ungdomarna en mentor som de har daglig kontakt med. De träffas även en gång per vecka antingen hemma, eller på skolan beroende på vad ungdomen har behov av. Dessutom får ungdomen hjälp att ta fram ett studieupplägg som antingen bygger på distansstudier, eller studier i skolan individuellt med läraren, eller i liten grupp någon/några gånger i veckan. Dessa varianter går även att kombinera. Ungdomarna kan också ha praktik.

NotSchool hjälper ungdomar att ha kontakt med myndigheter och vården. De arbetar med både kortsiktig och långsiktig planering tillsammans med ungdomarna. NotSchool börjar arbetet där varje enskild individ befinner sig och arbetar sedan för att normalisera deras livssituation så mycket som möjligt, i det tempo de själva klarar. I dagsläget har de ca 70 elever inskrivna i verksamheten. De har även ett mycket bra resultat där ca 90 % av ungdomarna efter tiden hos NotSchool går över till ordinarie verksamhet (studier/arbete).

2.1.12 Horisont (Gymnasieförvaltningen)

Horisont är en verksamhet för unga i åldrarna 16 till 24 år som är folkbokförda i Karlstads kommun och som av olika anledningar har ofullständiga betyg från gymnasiet. Verksamheten är organiserad under gymnasieförvaltningen. Det krävs inte att den unge är inskriven hos någon myndighet för att ta del av Horisont. Aktiviteterna har fokus på hälsa, studier samt arbete och sker enskilt och/eller i grupp. Målet är att unga ska bli bättre rustade att komma ut i arbetslivet. En förutsättning för att nå målen är den unges egen motivation och deltagande. Deltagare får genom sina mentorer en bredare kunskap om olika utbildningsmöjligheter samt orientering mot praktiskt arbete. Detta sker på olika sätt, exempelvis via föreläsningar, studiebesök, studiepraktik och yrkespraktik. Hammarö kommun har sedan 2014 tillgång till fem platser på Horisont.

2.1.13 Individ och familjeomsorgen (IFO, Socialförvaltningen)

IFO består av, vuxengruppen, barngruppen, receptionen, öppenvården (ÖPI), HVB för ensamkommande och kurator på Mörmogård.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd är ett stöd som kan fås vid ekonomiska problem. Ekonomiskt bistånd består av riksnormen och skäliga kostnader. Normen ska täcka kostnader som ex. mat, kläder, fritid, hygien, hälsa, internet, telefon och förbrukningsvaror. Skäliga kostnader kan vara hyra, el, fackavgift, läkemedel, tandvård, glasögon eller hemutrustning. Möjligheten att få ekonomiskt bistånd påverkas av hela hushållets inkomster och tillgångar.

Boende

Det är inte socialnämndens uppgift att ordna bostad åt bostadslösa i allmänhet. I vissa fall beviljas hjälp till bostadsanskaffning genom bostadssocialt kontrakt till någon som är bostadslös och har speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad.

Bostadssocialt kontrakt kan beviljas i vissa fall, utifrån särskilda skäl, till en klient som inte kan lösa sin boendesituation på egen hand och tillhör någon utav kommunens prioriterade grupper. Prioriterade grupper;

- Barnfamiljer som riskerar avhysning
- Ungdomar under 18 år som påverkas negativt av föräldrahemmets situation
- Personer över 18 år vars placering i HVB, familjehem eller annan vårdinrättning ska upphöra
- Våldsutsatta

Insatser för vuxna

Vuxengruppens socialsekreterare kan besluta om följande insatser:

- Förmedlingsmedel – hjälp att betala räkningar
- Boendecoach/förstärk boendecoach – motivering och stöd mot ett självständigt liv framförallt för personer med problematik med bostaden, psykisk ohälsa, social problematik eller missbruk.
- Alkohol- och drogterapeut
- Samtalsstöd
- Kontaktperson – utifrån missbruk eller social isolering
- Olika former av placeringar för vård

Barngruppen

Socialsekreterare i barngruppen utreder anmälningar och ansökningar som gäller barn och unga eller familjer med barn och/eller unga upp till 18 år.

Insatser för barn

Socialsekreterare i barngruppen kan besluta om följande insatser för föräldrar, barn eller unga:

- Kontaktperson, familjehem, kontaktfamilj
- Samtalsstöd

- Placering utanför hemmet
- Alkohol- och drogterapeut/provtagning
- Föräldrastöd/familjebehandling

HVB – Hem för vård och boende

HVB-hem på Sätterstrand för ensamkommande flyktingbarn, asyl och PUT (permanent uppehållstillstånd).

2.1.14 APH (Kommunens arbetsmarknadsenhet, Socialförvaltningen)

Kommunens arbetsmarknadsenhet arbetar med unga som de kommer i kontakt med via anvisning från IFO eller via samverkan med Arbetsförmedlingen samt via det kommunala aktivitetsansvaret. Ansvaret för de kommunala sommarjobben för ungdomar ligger också på arbetsmarknadsenheten. Tillsammans med kommunens lokalvårdsenhet finns sedan ett antal år tillbaka ett samarbete kring ett antal tjänster som är avsedda för ungdomar som inte har haft ett arbete eller står långt från arbetsmarknaden. Ungdomar som söker ekonomiskt bistånd från individ och familjeomsorgen har förtur till tjänsterna. Vid sidan av sina tidsbegränsade anställning får de unga coaching av arbetskonsulenter för att lättare komma ut på den öppna arbetsmarknaden.

2.1.15 Fritidsgård med olika aktiviteter (Bildningsförvaltningen)

Kommunens ungdomsenhet består av fritidsgård, musikhus, Ung Kultur Möts och Hammarö ungdomsråd. De anordnar bland annat större arrangemang för ungdomar. Fritidsgården är till för ungdomar upp till 17 år. Socialförvaltningen ingår idag i arbetsmodellen "Då och nu", vilket även benämns som "Toleransprojektet". Personal från IFO och den öppna verksamheten arbetar tillsammans med bildningsförvaltningen med en utvald grupp elever från högstadiet, där syftet att skapa en ökad tolerans mot främlingsfientlighet och en allmänt ökad förståelse för motståndskrafter i samhället.

2.2 Svar på specifika frågor

2.2.1 Finns det ett arbete som tar sikte på kompetensförsörjningsbehoven (i kommunen och andra arbetsgivare)?

I Hammarö kommun arbetar cirka 1200 medarbetare. I dag är det framförallt vårdpersonal och socialsekreterare som är svårt att rekrytera. Det finns ingen kommunövergripande kompetensförsörjningsplan. Varje förvaltning är ansvarig för frågan och vissa förvaltningar har mer eller mindre utvecklade planer för framtida kompetensförsörjning. Inom Socialförvaltningen sker ett arbete med att locka unga att söka sig till vårdutbildningar då kommunen vet att de har stora pensionsavgångar de närmaste åren. Socialförvaltningen räknar med att cirka 10 undersköterskor per år går i pension de närmaste åren. Ansvariga för frågan i socialförvaltningen planerar tillsammans med grundskola om att redan i där gå ut och informera om hur det är att arbeta inom vård och omsorg och på det sättet få upp ungas intresse tidigt.

Samarbete sker också med **Vård och omsorgscollege** vilket är en samverkansform mellan arbetsliv/verksamheter och utbildningsanordnare inom vård och omsorg. Samverkan syftar till att utbildningarna ska vara attraktiva, moderna och hålla hög kvalitet för att trygga personal- och kompetensförsörjningen inom vård och omsorg. Gemensamt har tagits fram kriterier för vad arbetsgivarna inom Vård- och omsorgscollege Värmland bedömer viktigt för anställningsbarhet – utöver formell utbildning. Kriterier har gemensamt tagits fram även för vad som kännetecknar en attraktiv arbetsplats inom vård och omsorg. Samarbetet är mellan 13 kommuner, landsting, fackliga organisationer, privata vårdföretag samt utbildningsanordnare på ungdomsgymnasium, vuxenutbildningen och Yrkeshögskolan.

Ur Arbetsförmedlingens perspektiv:

Mellan kommunen och Arbetsförmedlingen finns det idag inte något långsiktigt strategiskt arbete som tar sikte på kompetensförsörjningsbehoven. Det som finns är det samarbete som uppstår vid enskilda rekryteringar. Arbetsförmedlingens prognosarbete där arbetsgivare intervjuas om hur de ser på sina framtidsutsikter är ett arbete som genomförs 2 ggr/år och tar sikte på vilka kompetensbehov som arbetsgivarna bedömer att de har på lite längre sikt.

En ambition är att, när en elev har gått en gymnasielinje ska eleven efter avslutade studier få ett jobb inom det han eller hon har studerat. Utbildningsplatser med innehåll och inriktning ska matcha arbetsmarknadens behov.

2.2.2 Utbud av vuxenutbildningar (Gymnasieförvaltningen)

Vuxenutbildningen Karlstad-Hammarö är huvudman för alla kurser och utbildningar på grundläggande och gymnasial nivå, vilka tillhandahålls av olika utbildningsanordnare.

Inför planeringen av vuxenutbildningar tar förvaltningen del av Arbetsförmedlingens nationella analyser samt träffar lokala ”prognosmakare” på myndigheten. På Vägledningstorget fångas utbildningsönskemål från arbetssökande in. Vuxenutbildningen har två delar som styrs enligt skollagen - att dels möta elevernas önskemål/behov, dels bidra till kompetensförsörjning inom bristyrken. Se separat bilaga angående bristyrken. Två gånger per år gör Arbetsförmedlingarna i länet bedömningar för cirka 200 yrken. Bedömningarna gäller på ett års sikt.

2.2.3 Finns det parallella verksamheter?

Horisont (2.1.12) och Värmlands Framtid (2.1.4) är de verksamheter som finns, där vi kan se att ett visst parallellt arbete sker. Målgrupperna är i mångt och mycket desamma, men det finns också vissa kompletterande skillnader. Värmlands Framtid är ett lokalt projekt på Hammarö, medan verksamheten vid Horisont finns i Karlstad. Närheten till Värmlands Framtid är positivt för de unga som inte tar sig in till Karlstad, av olika anledningar. Horisont är belägen intill gymnasieskolan, vilket Värmlands Framtid inte är. Ungdomskonsulent på Värmlands Framtid är personal som tidigare arbetat lokalt med målgruppen, varför det inte är ovanligt att hen tidigare arbetar med individen. Detta kan vara av godo, men kan även innebära att nya professionella personer behöver arbeta med individen. Horisont är en permanent verksamhet där Hammarö köper fem (5) platser, medan Värmlands Framtid är ett ESF-finansierat projekt med 12-13 platser.

2.2.4 Är det verksamheter som saknas?

- Verksamhet för de ungdomar som inte tillhör målgruppen för LSS (som har andra funktionsnedsättningar) och som inte klarar ett arbete och arbetsmarknadens krav. Förslag: Sysselsättningsplatser för denna målgrupp och bra rutiner för samarbete. Vem och vart vänder vi oss?

- Bra rutiner och ett nära samarbete med kommunen. Idag finns det ungdomar där Arbetsförmedlingen bedömt att den unge inte står till Arbetsmarknadens förfogande men inget bra samarbete för hjälpa den unge till rätt/ stöd insats.

- Då den unge anmäler sig som arbetssökande behövs en mer individuell och tät kontakt de första 90 dagarna. Dels för att på ett tidigt stadium kunna utröna vilka som är mer självgående och vilka som är i behov av mer stöttning, för att kunna sätta in rätt insats, coachning tidigt. I det sammanhanget skulle man kunna fånga upp de ungdomar som har kontakt med kommunen för att inleda ett arbete tidigt kring den unge.

- Vi behöver fortsätta utveckla samarbete med gymnasieskolan för att alla ungdomar med funktionsnedsättning som vill skall få möjlighet till stöd tidigt. Detta utvecklingsarbete pågår.

- Ett ökat samarbete med de lokala gymnasieskolorna

- Vi ser behovet av ett ”ungdomshus” där alla myndigheter arbetar tillsammans, en väg in. Det skall inte finnas ditt eller mitt bord, vi har alla ett gemensamt ansvar att tillsammans hjälpa varje ungdom, kroka arm och ha kundfokus. För detta krävs rätt inställning och prestigelöshet.

- En svårighet som kommunens KA-ansvarig upplever är att få tag på ungdomarna som har gått ur gymnasieskolan med ofullständiga betyg. Att söka ungdomarna via telefon och/eller brevledes ger mycket litet resultat. En idé skulle kunna vara att öka samarbetet mellan kommunens KA-ansvarig och arbetsförmedlingen när den unge eventuellt kommer till arbetsförmedlingen efter avslutad studiegång och anmäler sig arbetslös. Där skulle handläggaren på AF kunna fråga om hen varit i kontakt med kommunens Ka-ansvarig om inte så skulle en kontakt kunna upprättas.

Brister och behov enligt Horisont

Inom verksamheten Horisont har ett behov av utökning identifierats. Därför har en ESF-projektansökan tagits fram i syfte att ansöka om medel för att starta projektet Ung Horisont med inriktning mot 15-20-åringar. Beslut om medel lämnas i december. Anledningen till projektansökan är bland annat att Värmland tillhör ett av de områden i EU som har högst ungdomsarbetslöshet och ett högt antal unga som inte fullföljer en gymnasieutbildning (ESF-projektansökan, 2015). Forskning visar att en gymnasieutbildning är en viktig förutsättning för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Låg utbildningsnivå och arbetslöshet är även starkt förknippat med ohälsa. Projektet ska fokusera på att ungdomar ska få bättre hälsa och personlig utveckling, ökad kunskap om studier, arbete och samhälle och oavsett kön, funktionsförmåga eller bakgrund. Om denna ESF-projektansökan beviljas innebär det att Värmlands framtid ej får arbeta med ungdomar under 20 år.

Brister och behov enligt Samspelet

Samordningsförbundet Samspelet anser att:

- Det finns en gråzon mellan habilitering och rehabilitering, till exempel om en ungdom inte uppfyller alla krav för rehabilitering men inte vill till habilitering, vad händer då?
- Det är även brist på insatser/åtgärder för de som är långt från arbetsmarknaden.
- Även brister för de som har missbruk eller blandmissbruk (psykisk ohälsa + missbruk).
- Arbetsprövningsplatser saknas för individer som till exempel bara kan arbeta 10 %.

- Det finns brister i personalens kompetens för att kunna samverka. Alla anställda skulle behöva en viss insyn i andras arbetsuppgifter för att bättre kunna samarbeta och få ett smidigt flöde.

Brister och behov enligt NotSchool

Brister som NotSchool kan se i kommunernas arbete med ungdomar 16-24 år är att fler verksamheter borde vara beredda att besöka ungdomarna i hemmet, om det endast är där de klarar av att träffas. Dessutom har NotSchool under åren sett mängder med projekt som tillfälligt gör en insats, för att sedan försvinna. Det borde vara mycket mer måluppfyllande att satsa lite mer på de existerande verksamheter som redan har den kunskap som behövs och som har arbetat fram metoder och erfarenheter. Det är också viktigt att samordna dessa verksamheter så att inte ungdomar "faller emellan stolarna", och att samordna dem över åldrarna, så att eleven inte behöver byta verksamhet onödigt ofta. Tillexempel skulle det vara en vinst om grundskolorna ville ta till vara den kunskap NotSchool har i verksamheten i större utsträckning istället för att försöka skapa något nytt och eget från grunden. NotSchools erfarenhet från nya projekt är att de har ett "behov" av att få in ungdomar i sina verksamheter. Detta arbetssätt urholkar de ordinarie verksamheterna under projekttiden och sedan när projektet slutar så finns inte resurserna kvar i de permanenta verksamheterna där de hela tiden borde funnits, anser NotSchool. Just i skolans värld finns också en rädsla för att "specialverksamheter" växer sig för stora. Man vill minska ner på verksamhet som innehåller individuella anpassningar, trots att all kunskap, pekar på att andelen ungdomar som har behov av särskilda anpassningar ökar (se tillexempel andelen unga med psykisk ohälsa). Då är det även naturligt att skolverksamheter som tillexempel NotSchool som är riktade till dessa ungdomar måste växa för att möta behoven.

2.2.5 Sker verksamheter i privat, ideell eller offentlig regi?

Alla verksamheter med undantag av Communicare bedrivs i offentlig regi. Communicare är en ideell förening. En del av vuxenutbildningarna köps in av externa leverantörer.

2.2.6 Bristyrken

Två gånger per år gör Arbetsförmedlingarna i länet bedömningar av läget för cirka 200 yrken. Bedömningarna gäller på ett års sikt. Nedan presenteras de yrken där Arbetsförmedlingen i Karlstad bedömt stor brist respektive viss brist.

Stor brist

Barnmorskor
Sjuksköterskor inom akutsjukvård
Barnsjuksköterskor
Distriktsköterskor
Sjuksköterskor (grundutbildade)
Operationssjuksköterskor
Geriatrisksjuksköterskor
Sjuksköterskor, psykiatrisk vård
Civilingenjörer, elkraft

Viss brist

Anläggningsarbetare
Bagare/konditorer
Bilmekaniker
Bussförare
Byggnadsingenjörer och
byggnadstekniker
Civilingenjörer, bygg och anläggning
Civilingenjörer, elektronik och teleteknik
Civilingenjörer, kemi
Civilingenjörer, maskin
Controllrar
Distributionselektriker
Elingenjörer och eltekniker
Fritidspedagoger
Förskollärare
Golvläggare
Gymnasielärare i allmänna ämnen
Gymnasielärare i yrkesämnen

Fortsättning – viss brist

IT-arkitekter
Jurister
Kemiingenjörer och kemitekniker
Lastbilsförare
Lastbilmekaniker
Läkare
Lärare i grundskolans tidigare år
Maskiningenjörer och maskintekniker
Medicinska sekreterare
Murare
Målare
Optiker
Psykologer
Revisorer
Röntgensjuksköterskor
Specialpedagoger
Studie- och yrkesvägledare
Styr- och reglertekniker
Systemförvaltare/systemadministratörer
Tandhygienister
Tandläkare
Tunnplåtslagare
VVS-ingenjörer
VVS-montörer

Funderingar och reflektioner:

- Inga mer projekt med kartläggning, friskvård då det redan finns ett flertal. Det som behövs är kontakter och bra samarbete med näringslivet, att det finns personer som har det som uppdrag att ta hem arbeten och praktikplatser, både inom kommunen och privata näringslivet. Ett långsiktigt arbete med detta tror vi behövs för alla våra ungdomar. Att det finns en bank med arbetsplatser så att varje ungdom som är redo att gå ut på praktik ska ha möjlighet att göra det. Ibland behövs det mer tid och insatser innan den unge är redo men många gånger är det praktik som behövs för att få erfarenhet och referenser för att komma in på arbetsmarknaden.

- Hur motiverar man de som hoppat av skolan och bor hos sina föräldrar?
- Arbetsförmedlingen vill att de unga ska börja studera, men vill de inte detta, då kan Arbetsförmedlingen inte göra något. Vad erbjuds om de unga inte vill plugga och vem är huvudman för det?

De säger att Kommunen ofta placerar ut ungdomar på ställen där de inte i längden kan fortsätta arbeta. Arbetsgivarna bör ha ett rekryteringsbehov och kommunen måste placera ut ungdomar på ställen där de senare kan få jobb och som ger relevant erfarenhet. Exempel en person som pluggar deltid till snickare bör också arbeta på deltid som en snickare för att det ska vara relevant.

-Utveckla samarbete med ”Hammarömodellen” som grund:

I Hammarö kommun har vi ett nära samarbete med den lokala arbetsförmedlingen. Vi har löpande dialog om vart ungdomar som är intresserade av kommunens verksamheter kan göra tillfällig praktik eller arbetsträning. Varannan vecka har representanter från kommunens arbetsmarknadsenhet, kommunens socialsekreterare och arbetsförmedlarna samverkansmöte, där samtalar vi kring lämplig planering för individerna. Vi planerar även in eventuella trepartssamtal, kommer överens om vem som skall ta de olika kontakterna osv. Allt detta sker med den sökandes samförstånd.

3 Referenser

Arbetsförmedlingen (2015) Kompetensförsörjning

Dua (2015) *Att utarbeta en lokal överenskommelse*. Hämtad från:
https://www.dua.se/sites/default/files/manual_overenskommelse_20150825.pdf (2015-08-28).

ESF-projektansökan (2015) Ung Horisont

Gymnasieförvaltningen (2015) Vuxenutbildningar

Personalchef Hammarö Kommun.